

EFESAS

Mi iya Pol siya mi biye miriia om komii Rom hir, siya yokwowim kwiiya winki. Kwira iikamim Efesasnim simiiram mi kwira Kolosiyan iikamim simiiram, mi kwira Filipaiyan iikamim simiiram, mi kwira Failimonan iikamim simiiram. Siya ta yokwowa biyin om Efesas hiriir winkikin sima mwainam mi mhoiia wi iki om nhirim simiiram nwoki hauugiyim. Siya ta yokwowa inkamim Tikikas nikuwiyin siir yonkwo hauugi mi simiirin siya ini hauuu. Taka yokwowa min boinka, iikamim naingwo tibmiiyim piu kwiruwa nwowim. Mi pia sair mwoin wi Jisis siyar niki owim krimiir kouwin. Iikamim naingwo tibmiiyim yim ini siir wignan ywowim mi Jisis siya ini krimiir kamnan ywowin. Iriig.

¹ Kara Polkin Adi Komii krimiir wanin siya kariirin biyar nimbingin Jisis Kraiis siir yai aiir boinmimauuam. Mi ta yokwowa kara winkika iikamim Adi Komii siirim yipiki om Efesas waraur nwowim kimiiram yipiki Kraiis Jisis siir yai aiir wakaeyokna apiyim. ² Kara hiniina kwisboinkii, krimiir Adi Komiiyin mi krimiir Biyan Inkam Komii ikin kimiirin wi naingwobumbu siya nwoki hauuwim mi kima wi iripar nwoki ongwomamair aeikiyamim. Iriig.

Krimiirin dimin kirie komii komii Adi Komii siya dimusi bi hauugin Jisis Kraiis siirsikin.

³ Krima Adi Komii siir inig iir hainanki krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis

siir Adin. Dimusi rani, iikam krimiirin siya hainanprapraskikim. Dimusi rani, krīma Kraiis siirgim mi ti hiriinan saiirsika Adi Komii siya siir dimin kibi kibiyim siir om hiranim krimiir asi hauugikim. ⁴ Biya siya ti nu iir niki onkwokwo karamaeyar niki owin mi ninomor aka, siya saiirar nimbingin siir iikam nwowamin mi ta hiriinan saiirsika krīma Kraiis saika asi namasugim. Mi ti hiriinan tirin siya krimiir kigi, krīma dimin wharki bi kimbugim ini wadieki wadieyar ywowim. ⁵ Biyarin, Adi Komii siya iikam krimiirsi siir kwoinkar naingwokwonanaekin mi siya hininam naingwokin krīma siir yinisisim nwowim Jisis Kraiis siir kirieni. ⁶ Mi ta hiriinan saiirsika, krīma siir inig iir asi hainani. Dimusi rani, siya krimiirin siir naingwobumbu komii aiirin hinda whisariiyar priihauugikin Jisis Kraiis siir kirieni yipikin siya naingwokwonanaeyin.

⁷ Biya Kraiis siya naonama mi siir nhieya ha naokiinainiya mi ta hiriinan saiirsika krimiirin wi Adi Komii siya hidana iikam whiekakim simiir wi saiirsi nwoki anmaiwarkainam. Mi dimin bibiyeyim krīma tirim yim siya bidi haiyoprimdiyiumiigiyim. Kraiis siya ti dimin hiriinanim krimiirin dimusi bi tirkin siya iikam krimiiramin nhami nhami bi naingwokwokin. ⁸ Adi Komii siya siyairgin dimin taeminim simiir bwamkibwamin. Mi krimiirin siyar bidi haiyoprimdiyiumii iskiyin iiya siya hidana saiirsiyin. ⁹ Mi krimiirin siyar yanaakninkiihaiginu dimin taeminim biya aowa nwowim siya naingwowim krīma

ninomokninkinam yim idowiiya bidi yimbiyamim Kraiis siir kirieni. ¹⁰ Mi dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim yim ti sima, mhoiia iia Adi Komii siya naingwowa wadie nwowana mi digworaekwo whiekakim nuanim wi siya kiyaipriigini mi siir omanim yim iriipi hiriinan mi sima wi maeyau kwiruwar namwoiwi mi ti digworaekwo whiekak imiirin wi Kraiis siyar nidwo kigiraoirkaki.

¹¹ Mi ti digworaekwo whiekakim Adi Komii siya naingwowim wi hiriinanar nimbini. Krimiirin Adi Komii siya bidi yimbingiyin siirgisiir nwowim Kraiis saika namasukikinam. Dimusi rani, ti digworaekwowim bidi bidiniya tiram siya naingwowim simiirsika. ¹² Adi Komii siya ti digworaekwo imiirin whisarii bi tirikikin krima yipikim biigibi Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apim wi siir inig iir nwoki hainanim mi siir inigin yio komiigikomiiigin.

¹³ Wim kima ini krimiir hiriinan ywowim biia kima wakaeyim Adi Komii krimiir Wanin siir yai kibiyim kimiir grabaiginiuwim mi kima Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apkim. Mi kima wakaeyokna apim simiir mhoiian, kimiirin Adi Komii siya nimbiningim mi ta hiriinan saiirsika kima siir naeyiun saika asi namasukikini yipikin siya nikropkiyin tiriir nitam mi iikamim kimaka waraur nauni oniya ta biia siya boina hiniin siya wi sipi nikropki siirin. ¹⁴ Adi Komiiyin yipiki siir naeyi iir hauugiyin krimiir, siya hiniina nisiimauugin mi krima ini hainii yinokninkinkiyim krimiirin mhoiia siir dimin kibi kibiyim wi krimiir hauuwi yipiki biia siya

nimbiniim mi siya boiniim tiriiginim yipiki siiram naingwo tibiim kaniim. Mi Adi Komii siir iikamim wi rirmiiya simar nwobudgi mi Adi Komii siya wi inig komiigikomii iirar haii. Dimusi rani, ti dimin taeminim siya tirim simiirsika. Iriig.

Pol siya Adi Komii siiram sriigin iikamim om Efesas hiranim simiiram

¹⁵ Dimusi rani, ti hiriinan saiirsika digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwokwowim wim kima Biyan Inkam Komii Jisis siir yai imiiram bidi wakaeyokna apim mi kima wi hiriinan saiir naingwokwonanae iikamim Adi Komii siirim simiiramim. ¹⁶ Mi inokininokin an kara Adi Komii siir siira boin wadienanaei. Dimusi rani, iikamim simiirsika. Kara iikam kimiirsi naingwokwokim mi ta hiriiran saiirsika, kara Adi Komii siiram asi kwisboini yipiki krimiir Biyan Inkam Komii Jisis Kraisiir Adi Komiiyin. ¹⁷ Adi Komiiyin siyairgin mi krima siir inig iirarar hainanprapraski. Kara siiramim minam sriigin siir naeyiun kimiir hauugiyim mi siya wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginiim siir yai imiir sibgu inokninkinim. Mi ti Adi Komii siir naeyiun wi kimiir nwoki anaakninkii haiginiim mi kima Adi Komii siirgisiirin wi hainii nwoki sibgu inokninkinim. ¹⁸ Kara hiniina naingwowi Adi Komii siya kimiirin ina whinkinsiis haiginiun mi kimiir kwoinim wi hainii ninokninkinkii. Mi ti siya boinkiyim kima haiyim mi kima wi hainii ninokninkinkii dimin taeminim biya siya boinim hiniin, siya wi kimiir hauugii mi simiir kibiya ya bimbiiwi rani. ¹⁹ Kara ha naingwowi siya kimiir bidi yiisimauuwim mi kima wi haningi

nɛnɔknɛnkɛni siir kɛrɛ aiiɛɛn iikamɛm yɛpɛki siir yai
 ɛmiir wakaeyokna apiyɛm kɛmiir whɛnkɛnsiis
 haigɛniɛwi. Siir kɛrɛya ya ini komiigikomii
 ywowaowa kɛma saiir kimaiɛm wɛ dig nwo rani
 mi ta kɛrɛya wɛ kɛmiir whɛnkɛnsiis haigɛniɛwi,
 20 ta kɛrɛya Krai siir whɛnkɛnsiis haigɛniɛwa iya
 biya siya naonama mi Adi Komii siya siirɛn ina
 swoki hidnɛnsiɛn idwowaɛn simakar mi siirɛn siya
 saikar yɛnkɛmsu haigɛniɛ siir om hiran dimɛn
 taemɛnim simiir kigirkakɛm. 21 Mi tariinanɛn
 digworaekwowɛm Adi Komii siir om hiranɛm
 mi nuan ikɛm yɛm ini Krai siyar kigirkakɛm.
 Mi uridyɛu bibiyɛyɛm mi iikamɛm om whɛrua
 nwowɛpisu karamaɛ nwowiyɛm mi gavmani
 inkam ikɛm mi ti digworaekwowɛm ti tariinan
 nwowɛm mi mhoiɛya nwowan ikɛm yɛm siya bidi
 ikwowaɛsiigigim. 22 Adi Komii siya digworaekwo
 whɛkakɛm Jisɛs Krai siir ɛnara bidi yonkwokiyɛm
 mi Adi Komii siya siir bidi yɛmbingiyɛn siir piugana
 saiir digworaekwowɛm simiir kigirkakɛm. Siya ini
 kɛmiir mwonan ywowaɛn 23 mi iikamɛm Adi Komii
 siir piugana saiirɛm yɛm ini siir piunan ywowaɛm
 mi iki hɛnda tɛnda nwowɛm simiirɛn ini siyar
 niiwhwonkai digim. Mi kɛma wɛ saika nwoki
 amasukikɛnim mi dimɛn taemɛnim siyar tɛrdigikɛm
 mi nu whɛrkakɛn ini siya siyar yɛnyokɛgiyɛn. Iriig.

2

*Adi Komii siya bidi tɛrkiyɛn kɛmiirɛn, yɛpɛkim
 biya naoni iikamnan nwowɛm, sima tariinanɛn
 Krai saika nwowɛm.*

¹ Mi biya iikam kɛma ti siyɛuɛn paeya
 nɛigikiyamyaonatnoudnankaiiyɛn siirar niki

apkim, iki iikamim naokaowim simiir hiriinan. Dimusi rani, sima Adi Komii siirin digiumii haimriiyugigin mi dimin biye biyeyim sima tirkim. ² Mi ti ii imiirin wim kima ti nuin siir digworaekwo imiir napkim. Biya wim kima inkam komiiyin Setan nikiuwiyin siir digworaekwo biye biyeyim simiir napkim, yipikin inkam komii komiiyim inigakim simiir siyu pai siyu paayim simiir biyan inkam komiiyin mi uruwai siyaowai mi niimauan uridyu bibiye ikim mi uridyu bibiyeim maeyau kwiruwa nwowipisu karamae nwowi ikim mi dimin biye biye ikim. Mi iikamim simiirin ini siyar kigirkakim mi tiriiginim yipiki digiumii Adi Komii krimiir Wanin siir niki haimriiyugigin simiir kwoinim wi siyar kiyaii. ³ Biya krima ti iikamim simiir hiriinan nwokim mi krima diminim krima naingwowyim simiir napkim. Mi krima dimin biye biyeyim krimiir kwoin ima naingwowyim simiir bidi tirim mi Adi Komii siir iowa krimiir asi nwoka iki iikamim iki nu nhiranim simiir hiriinan yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim.

⁴ Mi Adi Komii siya ini krimiiramar naingwokwokripkaiyin mi siir naingwobumbuwa krimiir bidiyar mirninkinkikaiya iya krima dimin biye saiir aowa nwowa. ⁵ Mi krimiirin kwoin win siya hauu haiginiugin mi siya krimiiram ha naingwokwonanaekin mi krima tiriiginim yipiki siirsi yapiyapa mi oki windi yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim, tiriiginim yipiki paeya nami siyuin si tioidwomaiyanim krimiirin siir naingwobumbu

aeyar nanmaiwarkainakim. ⁶ Krɛmiiɛrɛn Adi Komii siya bɛdi hidnɛnsiɛn idwokiyɛm Kraiis saikar mi krɛmiiɛrɛn siyar nɛnkiamasu haigɛniugim iripa saika nwowam. Mi dimɛn biyɛ aiiɛrɛn krɛma bɛdi ikwokopougiga mi krɛma ini iripa saika nɛnomor kou hir nɛdwonan ywowim. ⁷ Adi Komii siya ti hiriinan minam tɛrkin ti iiyɛm mhoiyya nɛmbiniyanɛm iikam imiir nɛisiimauuwɛm siya naɛngwokwonanaeiyya krɛmiiram Jisɛs Kraiis siir inɛgni mi ta siya mi aɛngwobumbunanaeiyya krɛmiirsi ya ti dimɛn taemɛnim Jisɛs Kraiis siya tɛrkiyɛm siimiirsika. ⁸ Kɛma Kraiis siir yayi imiiram naɛngwo tibmii kɛngim mi Adi Komii siya kimiiram asi naɛngwokwonanaekɛn mi kimiir asi mi anmaiwarkainakɛn kɛma, kɛma kɛmar bi whɛnkinsiɛsnakim. Mi kɛma Adi Komii siiram bi mɛriigim mi siya kimiirɛn ta hiriinan saiirsɛ bi nanmaiwarkainakɛn. Nɛngaka. Adi Komii siya hinda siir kwoinaɛrgar priinaɛngwo hauugikɛn kimiirɛn. Ya tariigɛna ya Adi Komii siir naɛngwobumbu aeyaa krɛmiirsi mi krɛmiiɛrɛn saeyar nanmaiwarkainakim. ⁹ Kɛma dimɛn whirɛn mɛiiyɛknan bi tɛrkin mi Adi Komii siya kimiirɛn ha bi nanmaiwarkainakɛn mi inkam nwiɛrki wi ha boɛn tani, siya inɛg komiigakɛn mi siya wi siir inɛg iirar hainana rani. Adi Komii sasaɛrgɛn hiriinan tiriyyɛn. ¹⁰ Iikam krɛmiiɛrɛn Adi Komii siya bɛdi tɛrkiyɛn siirgɛsiir nwowim yipiki Kraiis Jisɛs siir yayi imiiram naɛngwo tibmii kɛniyɛm mi krɛma iripa Jisɛs Kraiis saika nwoki amasukikɛnim. Mi ta hiriinan saiirsika krɛma wi mɛi kibi nwoki mɛriiyyɛm. Biyya Adi Komii siya krɛmiiɛrɛn dimɛn mɛiiyɛk mɛiiyɛk imiiram nɛmbingɛn krɛma tiramin

mi siya krimiirín hiriinanam tirkikín simiir napim
mi siya krimiiramín minam naingwowi kríma ti
dimín taemín kibi kibiým simiirarar tír. Iriig.

*Krais siya piugan kwiso sowiirín irípa bidi
yinkiamasuhaigíníuín isid whirua nwowam*

¹¹ Kíma ti swoki aingwowarkaigi bíiya íiya Juda
sima kímíir míoís ímíir kítíyopnír hai karamae
nwowa híniina nísiimauuwam wím kíma Adi
Komii síir íikamkím mí ním kríma Juda íikamím
kímíirín híniina níewaiyíu bóinkím, wím kíma
Juda íikam tani. Mí ním kríma kamím yípiki
krimiir míoísím kítíyopnír haiým, kímíirín
híniina dapi, wím kíma simiir míoís kítíyopnír
haiyan inkam tani. ¹² Bíiya wím kíma Krais
síir bí nínoknínkínkím mí wím kíma Isrel simiir
íikamím simiir piugana saír íikam tani. Wím
kíma, kíma íikamkím kíma Adi Komii saíka bí
namasugím. Bíiya Adi Komii siya síir nimbina
íikam nhírím simiir nímbingikín mí síma mí siya
íni irípar yongwomamáir aeyím yím kíma rani, tí
íikamím. Wím kíma wí tí nu ííir nwo rani, tí dimín
taemín kibi kibiým nítim simiiram nwokwokiním.
Níngaka. Adi Komii siya wí kímaka nwo
rani. ¹³ Mí tariinanín, wím kíma tí íikamím
yípiki tí dimíním bíiya kara bóinmímauwím
simiir nínoknínkín karamae nwowím, yípiki
íikamím aru nwowiyím sím hanín nwowím
mí tariinanín kímíirín Krais siya naonama mí
síir nhíeya ha naokiinaíiniya mí íikam kímíirín
saeya nanmaiwarekainakím mí tariinanín kíma
Adi Komii síir yai ímíir asi wakaeyokna api.
¹⁴ Íikam krimiirín Krais siyar tírhaigíníuín irípa
nongwomamáir aekiyamam. Bíiya Juda simiir

piugana saiir iikamim iki Juda iikam tani simiir
 piuganim iki hinda tinda nwowim simiir sau
 omom nwokim mi tariinanin ta Krais siir piu
 aeya naonama mi iki iikamim iki omom omomim
 hinda tindanim simiirin siyar tirkikim iripa isid
 whirua nwowim. Mi ti siyiun biya iripa isid
 whirua nwo karam nwowiyin paeni hanin
 niki amai ikouwin yio siya bidi huiikmaigiyin.
 Mi siya ti hiriinan minam huiikmaigikin, siya
 minam naingwokin krimiir tirkiiyim krime piugan
 kwirkikwiruwa nwowiskiyim. ¹⁵ Mi ta Jisis Krais
 siya naonama mi ti Moses siir siyu komii siir
 siyiim siya tirkiiyim yim bidi digiguskiiyim mi ti
 Judami siyu komii nhirim yim iripi hiriinan. Mi
 siya ti hiriinan minam tirkii, ti piugan kwiso
 sowiirin iripa ninkiamasu haiginiuwim iripa
 nongwomamair aeyam. ¹⁶ Krais siya paeyin
 hiniya nironinkinin siir naowin siya ta hiriinan
 saiirsi naokin ti diminin isid whisair krime
 nwowiyin siir haiginikouwin siir tirkiiyim mi
 sima bidi yaonamim mi krimiirin siya kiyai
 iripa nongwomamair aeyam mi Adi Komii siir
 wakaeyokna apam. ¹⁷ Krais siya ti nu iir natin
 siya siir yai kibi kibiiyim simiir nanaakninkii
 haiginiugim mi siya hinina boinkin, iikamim
 sima mi Adi Komii siya sima wi iripa nwoki
 ongwomamair aeyim. Mi ti yayim yim ti iikamim
 Juda iikam tani yipiki aru nokwokaowiyim
 yipiki Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae
 nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi yim
 ti yayim Juda iikam kima mi Juda iikam tani
 ikim yim kimiiramar nitswokim yipiki Adi Komii
 siir wakaeyokna apim iikamim Adi Komii siir

kingiin nokwowim simiir hiriinan. ¹⁸ Mi nim krɪma ti piugan kwiso. Dimusi rani, Krai siirsikin. Mi Adi Komii siir naeyiun siya siyairgin iikam krɪmiir kiyaiyin Adi Komii siiram krɪmiir wanin mi tariinanin krɪma wi Adi Komii siiram asi nami.

¹⁹ Mi ta hiriinan saiirsika, wim kima iikamim yipiki sima yapa om karamaeyim ini simiir hiriinan ywowim. Wim kima ini iikam nhirim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apiyim mi siir piugani ikim, ini simiir hiriinan ywowim wim kima Adi Komii siir yinisisimkim. ²⁰ Wim kima ini omaka Adi Komii siya miriia ini saiir hiriinan ywowim. Nim krɪma aposel kamim mi profet kam ikim yipiki dimin taeminim Adi Komii siya boinim sim boinimauuwiyim, nim krɪma ini kougou yaewaonan ywowim yipiki omaka aiir ninan hougwowiniyim. Jisis Krai siyarin yio ini kougouwin bopwokibopwo nokwokaiiwin omaka akou iir hougwowiniyin ini siir hiriinan ywowin. ²¹ Siya siyairgin siyinpae minim omaka aiirim simiir nonkworinuwiyim yaripa sima sibgu owam. Mi ta omaka siya tirki wi omaka komiigikomiiyar nwokii mi saeya wi omaka bimbuiwi nwo rani, Inkam Komii Krai siya whwonkaiyam. ²² Mi wim kima iikamim Krai siirim, iki nupai nupaiyim simiirim kimiirin Adi Komii siya ninkiamasu haiginiuwim Juda iikam krimaka mi kima whiekakaran ini omakanan ywowim Adi Komii siya nwowam Adi Komii siir naeyiun siir. Iriig.

3

Dimin taeminim Pol siya tirim, siya Judami

piugana saiir bi tirkir

¹ Kara Polkin, yipikin maeyauwa mai biyie miriyya saiir saiira hūgrimkripkiikainanaeyin. Dimusi rani, kara Kraiis siir yai kibi kibi imiir boinmimauugin iikam kimiirin, kara Judami piugana saiir bi boinmimauugin, kara nhwo Adi Komii krimiir Wanin siiramin iikam kimiiram kwisboinkikin.

² Kara hinina naingwowi kima bidiyar wakaeyim ta Adi Komii siir naingwobumbuwa kariir hauugiya mi kariirin siya nimbikingin siir mi aiir miriyyam iikam kimiir whinkinsis haiginuwam.

³ Mi ti dimin taeminim biyya niki haigiprakaiyim yim Adi Komii siya bidi yanaakninkii haiginuwim mi siya kariir bidi yisiimauuwun mi kara simiir asi ninokninkini. Biyya ti diminin kara kimiiramin siirar niki win boinkikin.

⁴ Mi kima simiir mwaini mi kima wi haini ninokninkini kara Kraiis siir dimin taemin imiirin ina sibgu inomokninkinim yipiki biyya Adi Komii siya niki haigiprakaiyim.

⁵ Mi biyya iikamim simiir bi ninokninkinkim mi tariinanin simiirin Adi Komii siya bidi yanaakninkii haiginuwim mi siya simiirin krimiir bidi yisiimauuwun kamim yipiki siya nimbikingiyim siir aposel inkam mi siir profet inkam nwowam mi siya ti dimin taeminim krimiir nisiimauugin siir naeyuni.

⁶ Mi yayim yipiki siya nanaakninkiigiyim yim ti sima, mi iikamim yipiki Judami piugana saiir karamaeyim simiirin Adi Komii siya bidi tirkiiyim Judami piugana saika mi simiirin wi piugan kwiruwar nwo haiginuwi siir yai kibiya saiir kirieni mi wi piu kwiruwar nwoki owiskiiyim mi ti dimin taeminim siya nimbikingiyim

siya wɪ krɪmiir hauuwi siir iikamɪm Kraiſ saika namasukikiniyɪm. Dimusi rani, ti dimɪn taeminɪm Kraiſ siya tɪrkiyɪm krɪmiir simiirsika.

⁷ Siya kariiram naingwokwonanaekin mi kariirin siyar whinkinsiis haiginiugin siir naingwobumbuwa Adi Komii siya nɪmbingiya siir Yai Wɪn Kibi aiir boinɪmauuwam siir kɪrie komiia sair kɪrieni mi kara dimɪn taeminɪm siya boinɪm kara tɪram simiirar mi tɪrkin. ⁸ Adi Komii siya kariiram naingwokwonanaekin mi siir naingwobumbuwa kimidiniya kariir haigiyumauu kariirin siya nɪmbingikin. Karaigɪn inkamɪn iki iikam whiekakɪm Adi Komii siir wakaeyokna apiyɪm simiir mhoigimhoi nwowɪn. Kariirin siyar nɪmbingikin Kraiſ siir yai kibi aiir boinɪmauuwam iikam kimiir iki Judami piugana sae iikamɪm sim tani ti yaimɪn dimɪnim Kraiſ siya tɪrim krɪmiir. Mi ti yai kibi kibiyɪm Jisɪs Kraiſ siir boinɪm yɪm dimɪn kibi kibiyɪm simakisima nwowɪm yɪm simiir yaimwoki yaimwo ɪma mi simiirin iikamki mwainɪm wɪ dig nwo rani. Nɪngaka. ⁹ Siya kariirin minam nɪmbingɪn iikamɪm simiir whinkinsiis haiginiuwɪm mi sima wɪ ti digworaekwowɪm idowiya nwo karam nwowɪm wɪ simiir nwoki inokninkɪnim. Biya, iia Adi Komii siya ti dimɪn taemin imiir nonkwokwobwakainan siya ti siir kwoinɪn siya hɪdaigiyɪn biyar nɪmpriowɪn mi ini tariinanar yadɪgniyn. ¹⁰ Mi ta hɪriinan sairsika, ti iikamɪm naingwo tɪbmiiyɪm Adi Komii siir piugana sairim siya simiir asi nɪsiimauugin. Mi yɪm sima paekwosɪm ikɪm mi yipiki ninomor kouan kɪrieyɪm sim kɪgɪrkakiyɪm simiir siir ninokninkɪnpai

ninokninkinpaियम. ¹¹ Mi ti dimin taeminim
 Adi Komii siya tirim siya siir kwoin iir swoki
 aingwo tirkin yipiki biya siya nimbingiya krimiir
 Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis siir kirieni. ¹² Nim
 krīma Kraiis Jisis siir yai imiir wakaeyokna api mi
 krīma Adi Komii siirsi kipi nīdid. Yio krīma ina
 ninokninkinim ta saairin mi krīma Adi Komii
 siiram dam mi dimin taeminam siiram srii
 mi siya wi digumii krīmiir haimriiyu rani.
¹³ Kara kimiirin pi hinina boini, kima kipi nīdid
 ti dimin biyeyim kariir nonkwobumbuninkin
 haiginiuwim simiirsiyin. Dimusi rani, kara
 iikam kimiir whinkinsiis haiginiugin. Wim, kima
 maigimaigra dwoninae. Dimusi rani, wim kima
 inig komiigak bīdi ywowim ti dimin taeminim
 kariir kiyopsimsibgi haiginiuwim simiirsi mi
 ti digworaekwowim iikam kimiirin wi sima
 whinkinsiis haiginiuwī. Iriig.

*Pol siya hinina naingwowi iikamim
 Efesas hiranim ina ninokninkinim Kraiis siya
 naingwokwowi aairin simiiram.*

¹⁴ Kara ha naingwowi ti dimin kirie kirieyim
 Adi Komii siya tirkiyim mi ta hiriinan sairsika
 kara ogmwo siiram ha waisii hunanainamin mi
 kara Adi Komii siiram nīhwo ina kwisboinin.
¹⁵ Adi Komii siya siir paekwosimim ninomor
 kou hiranim simiirin iikamim nuanim krīmiir
 hauugikim siir inigni. ¹⁶ Kara Adi Komii siiram
 hinina kwisboinkii, siya siir digworaekwo
 imakan siir kirie komii aairar nwowi mi
 siya siir naeyuin wi kimiir kwoinaw waraur
 nikropkii mi kima wi kwoin kirie nwoki owim,
¹⁷ mi kima wi Kraiis siir yai imiir nwoki sibgu

wakaeyoknam mi siya wi ini haniin saiirsi kwirii idwokaii kimiir kwoinai. Kara hiniina kwisboinkii, kimiirin wi naingwobumbu Adi Komii siya hauuwi mi ta hiriinan saiirsika siir kirieya kimiirin wi saeya whinkinsiis haiginiuwi irni nwirniyam naingwokwowim mi ti simaigim digworaekwowim krima tiranim simiir bwamkibwamim, paeni haniin pae siir mi imiir kinsiis haiginiuwiyin siir hiriinan mi omakanan, omakani kougou yaewaowim nu hir nokwowniyim simiir hiriinan. ¹⁸ Mi ti dimin taemin hiriinan yim wi kimiir whinkinsiis haiginiuwi mi iki Adi Komii siir iikamim hinda tindanim kima wi haini ninokninkinki Krai siya naingwokwo aiirin kimiiram ya komiigikomii ieyairga, ya ini ninomor kou saiir haibura mi aeya ini prieikipriei ywowa mi aeya ina mi inirnakainainama mi siya krimiiram pranae pranae bi naingwokwokin. ¹⁹ Ihi, kara minam naingwowi kima Jisis Krai siya naingwokwonanaeiya kimiiram saiirgisaiir dinokninkin ta siya naingwokwowiya krimiiram ya whoimoni rani. Mi krima siya naingwokwonanaeiya krimiiram saiirgisaiir bi ninokninkinkim. Kara ha naingwowi, ti dimin taemin komii komiiyim ti Adi Komii siir kwoinai nwokaiyim wi iikam kimiiram niti mi kimiir kwoinin wi sima mirninkinkikaii.

²⁰ Mi ta hiriinan saiirsika ta Adi Komii siir kirieya ta krimiir tir nwokaiya wi idwo saeyar swoki inkin hauugii ti diminin krima sriigiya siiram siya tiram mi diminin krima naingwowniyin, ta siir kirie komiia siya haigiya krimiir kwoinai.

²¹ Kara hinina naingwowi, nim krīma siir piugana saiir iikamim mi tiriiginim krimiir yinneyim krimar witswo siir inig iir hainan. Dimusi rani, ti Jisis Krais siya tirim simiirsika. Kara ha naingwowi, krīma siir inig iirin hiriir hainanyokiyokikaeyam ya ta yaiya yai kaimwo aeyairga. Iriig.

4

Mi nim krīma iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim nim krīma Krais siir piunan ywowim

¹ Kara Polkin, yipikin maeyaua mi biyie mriiya saiir hir hiugripkikikaiyin. Dimusi rani, an kara Biyan Inkam Komii siir mi aiir mriigin. Kara iikam kimiirin ig yai asi boinkii wim kima Adi Komii krimiir Wanin siir yai imiir sibgu apikim yipiki biya Adi Komii siya nimbingiyim kima wakaeyokna apam. ² Inkamin inigakin si hanin kipi nwo. Nhirmi yaimin diminim simiir wakaeyokna ap mi kimiirgikimiirar kwoinin yo dikwowaisii ti dimin taeminim nhirkim sim tirim kimiir simiirsi mi ti dimin taeminim kimiir nomiiyauim naingwo tibmiiyim sima kimiirar tirbuga windi kima simiirin io kipi niki anka osisau, kima ti sima tirin siiram in hindara daingwokwonanae iski. ³ Adi Komii siir naeyiun iikam kimiirin kwoin whirua siya nwowaiginiugim mi kima iripa nongwomamair aeyamin kirie hiriir dwokripkai. Mi krīma iripa damasukikin ti uridin yipiki dimin taemin kogiyin iripa sima nwowam siir hiriinan dwo. Mi krimiirin nwirua nwowamin hiriinan mi

tirkin. ⁴ Mi iikam whiekakim yipiki Jisis Krai
siiram naingwo tibmii kaniyim, yim sima
ini piu kwirkikwiruwar ywowskiyim. Adi
Komii siir naeyiun yio nwrkinwiruwar mi
owiskiyin mi siya ini ini haniin krimiirar kwirii
idwokaiyin. Mi ti hiriinan siyiun, Adi Komii
siya krimiirin hiriinansi nimbingin mi krimiirin
iripa asi ninkiamasu haiginiugin nwrkinwiruwar
nwowam mi ti dimin taeminim Adi Komii
siya nimbingiyim sima niti wi krimar nwoki
inomokninkin digswowim mi nim krma wi
mairgimairgar nwowini ti digworaekwo kibi
kibiyim simiiram nwokwokinim. ⁵ Mi ti Biyan
Inkam Komii nwuruwan yio Jisis Krai siyairgin.
Iikam krma siiram naingwo tibmii kanim
krma baptais kwiruwa saiirarar baptaiskim,
krma yaeya yaeya bi baptaiskim hiniina
niisiimauuwam nim krma Adi Komii siir piugana
saiir iikamkim. ⁶ Adi Komii sasairgin nwowin
mi siya iikam krimiir Adi Komiigin mi iikamim
naingwo tibmiiyim ini siyar kigirkakim mi siya
ha napninopkainaniyin krimiiram mi hiriayar
ini oniyam. Mi siya ini krimiirgikrimiirar mirii
nonkworinukripkainiyin.

⁷ Krai siya krimiirin hinda whisariiyar
priihauugikin kirieya yipiki Adi Komii siir piugana
saiir iikam imiir sibgu whinkinsiis haiginiuwam.
Mi siir kirie komii komiiyim nhirim wi krimiir
yapa yapa nwonira hauuwi mi ta hiriinan
saiirsika krma wi ti mipai mipaiyim simiir
nwoki tirim. ⁸ Mi Adi Komii siir yayim yipiki
biyan kamim sima winkiyim yokwoni yim ti
dinin taeminim sim boinkikim. Sima hiniina

boɪnkikim,

mi iya Krais siya swoki ama Adi Komii siir oma hiriir mi iikamim yipiki biya Setan siir in nonkwowim simiirin siya bidi swoki anmai-warkainam, inkamin maeyaua mi biye miriia sae hugripkiikikaiiyein siir hiriinan mi simiirin siya wi hauuwi siir dimin miyik miyikim simiir.

⁹ Mi ti yaiyim yim hiniin dimusi boɪnkim siya koua bidi yamin? Sima hiniin dimusi bi boɪnkim, iya siya biigibi siir om hir haiburgigin mi ha nuunaiiniyein mi nu tir nauni oniyin iikam krimaka ¹⁰ mi inkamin yipikin nua tiriir niki nuunaiiniyein siya bidi swoki amin koua hiriir, siya waua saiir nidwokainainamkin Adi Komii siir oma hiriirin mi ta hiriinan saiirsika siir naeyiun iki omom omomim hinda tinda nwowim simiir asi ninyokiigikim.

¹¹ Sasairgin kirie iikam krimiir hauuwiyein mi simiir nhirim simiirin siya nimbingikim aposel inkam nwowam, yipiki dimin taeminim Krais siya tirim simiir boɪnmamauuwamim. Mi iikamim siya nimbingiyim yim profet kam ima yipiki Adi Komii siir yai imiir nanaakninkiiyim. Mi kam nhirim siya simiirin yai napboɪnmamauuwan inkam yokmwɪn owaiginiu mi ti iikamim, Adi Komii siir yai aiir boɪnmamauuwam iikamim simiir kwoin imiir kiyaiyim sima naingwo tibmii kinim. Mi iikam nhirim siya simiirin miya iikam nowomwarkaiyuwiya saiir yokmwɪn owaiginiu, yipiki iikam imiir kigriiawiyim mi simiir whinkinsiis haiginiuwam sima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim. ¹² Krais siya

iikam krımıirın ti dimın taemin hınınim sim hauugikim mi ta hiriinan saiirsika, ti dimın taemin hiriinanım krımıirın wi sima whınkınsiis haigınıuwi siir mi aiir miriiyam mi ta hiriinan saiirsika nim krıma yipiki Adi Komii siir piugana mi yipiki Krais siir piua nim krıma siir mi aiir miriiyim wi digar nwowi iki iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir whınkınsiis haigınıuwim simiir naingwo tibmiiya kirie saeya nwowim. ¹³ Mi dimın taeminim yim wi hiriinyar nwoyokiyokiiyami mi wi kwoın whırua krımar nwobudgii ti Adi Komii siir digworaekwowim yipiki krıma wakaeyokna apiyim mi dimın taeminim kwoın whırua krıma nwowiiyim Krais siirim simiir mi ta hiriinan saiirsika krıma wi asi kinantiokii mwriinami. Mi krıma wi inkam bimbıuwi nwo rani, krıma wi Krais siir hiriinanar swoki owi. ¹⁴ Mi krıma tariinanın ti hiriinan nwowi mi krıma wi yinisisimim yipiki rirmiiya nwo karam nwowim wi simiir hiriinan nwo rani mi ta hiriinan saiirsika krıma wi iki yai niksisaeyim sim wakaeyokna ap rani. Iikamim ti hiriinan yai imiir wakaeyokna apiyim yim ini iya op idwo nakiiriririya mi hında tında ha priiyakii priiyakiiyamiya ini saiir hiriinan ywowa. Mi ti iikam hiriinanım yim inkamim yai bibiyeyim simiir wakaeyokna apiyim yipiki iikami kwoın kiyaiiyim mi ti yaiyim sima boiniyim yim niksısae yaigim. ¹⁵ Mi krıma ti hiriinan kipi nwo. Nıngaka. Mi krıma Adi Komii siir yaimwokiyaimwowim simiir boinam daingwo mi krıma irni nwirniyam dinan aingwokwo krıma tiriya saiir hiriinan yipiki wi krımıir whınkınsiis haigınıuyokiyokiiyami mi wi krımar nwobudgiyim Krais siir hiriinan. ¹⁶ Krais siya ini

krimiir kou ywowin mi iikamim yipiki siir piunan
nwowim kirmiirin siyar kigriraowi mi krima yapa
yapan wi siya nimbiniim krima tiram wi simiirar
tiri. Nim krima ini iga in mi mai piu minan
ywowim mi krima irni nwirni dinan whinkinsiis
ankinsiis haiginiu mi krima wi piu kwiruwa nwoki
owim. Mi krima dimin taeminim ti siyi hiriinanin
siir tiri, irni nwirniyam ninan aingwokwonaei
mi mhoiya Adi Komii siir piugana wi kirieyar
namwoiwi. Iriig.

*Iikamim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna
apiyim sima wi dimin taeminim biyanim wi digiumii
simiir haimriiyugigi.*

¹⁷ Tariinanin kara kimiirin pi igao yai boinkii.
Dimusi rani, kariirin Jisis Kraisi siya nokmwini
okwohaiginiugin biyan inkam nwowam. Mi
tariinanin kima dimin taeminim iikamim Adi
Komii siir piugana saiir karamaeyim sima tiriyim
simiir kipi kigna ap yim sima diminim biyieki biyie
nwowiyim simiiraramar naingwowi. ¹⁸ Simiir
kwoinim ini inkamin niibwomambwo napwiiyin
sikwo paeaka bigna ap karamae nwowiyin ini
siir hiriinan ywowin. Yim sima dimin biyie
biyieyim Adi Komii siya naingwo karamae
nwowiyim simiiraramar naingwovikim. Dimusi
rani, yim sima Adi Komii siir dimin taemin
imiir bi ninokninkinkim mi simiir kwoinim
sima simiiram bi naingwokim. ¹⁹ Mi ta hiriinan
saiirsika sima piugi paninsi yopaisi. Simiir kwoin
komiiyin ti dimin biyie biyieyim hii min priininae
priininaeyim simiiraramar naingwowi, simiir
wakaeyokna apim mi simiir kwoinim hapi i aeya
niwaoki simiir sibgu wakaeyokna apim.

20 Mi iikam kima kr̄m̄iir bi wakaekim mi kr̄ma bi boinmauugim k̄m̄iirin Krai siir yai im̄iirin ti h̄in̄in siȳiun si wakaeyokna apim. N̄ingaka. 21 Kara ha ninokninkini wim kima Krai siir yai im̄iirin bi diyar wakaeyim iikamim ha nitim siir yai kibiki kibi im̄iirin sima ini anaakninkii haiginiuni mi simiirin sima ini boinm̄mauuni k̄m̄iirin. 22 Wim kima ti h̄in̄in dim̄in taeminim sim boinkim. Biya wim kima k̄m̄iir kwoin biyie iirar napkin. Mi ti kwoin biyie h̄iriinanin ti k̄m̄iir boin̄in iinok̄inok̄in k̄m̄iirin siyar tiri siȳu biȳeni nwowamin. Mi k̄m̄iirin wi siyar nonkwobumb̄in̄kin haiginīuwi. Mi sima k̄m̄iirin wi h̄in̄ina boini, ti dim̄in taemin h̄in̄inim sim tirim mi k̄m̄iir diḡīuwin wi simiir nwoki haimriiȳugigim mi kima simiirsiȳin wi aru nwoki owim. 23 Mi kima ti dim̄in h̄iriinan̄im simiir tiri mi k̄m̄iir kwoinim Adi Komii siiram kiwaki siir naeȳiun siir kir̄eni. 24 K̄m̄iir kwoinim Adi Komii siiram kiwaki siya nwowaiginīuim yaeya kwoin win. Mi k̄m̄iir kwoinim wi siya t̄irk̄ii dim̄in m̄īiȳikim simiir napim mi simiir tirim Adi Komii siiram mi iki nh̄irim simiiram warar.

25 Mi ta h̄iriinan saiirsika, iikam kima, ir̄ira nwoniran kima ti dim̄in biyie biȳeyim prīiyiksasaeyim simiirsi dapyok mi ti yai bibiyie h̄iriinan̄im yim ti itnoudn̄inkiigi. Mi kima ir̄ira nwoniran ir̄ni nw̄irniȳin yai m̄īiȳik m̄īiȳik im̄iirarar boin. Dimusi rani, kr̄ma ir̄ira nwoniran Krai siir pīu haim̄ii haim̄iigim. 26 Mi iya kima dim̄in biyie biȳeyim io simaka nwowiyim, kima k̄masiyar m̄intiraona mi k̄m̄iir kwoinim sibgu dwow̄ip̄isu. Mi ta h̄iriinan saiirsika kima wi k̄m̄iir kwoin im̄iir kiwaki rani, io nwowamin mi k̄m̄iir

tiramɪn dimɪn biyɛ tiram. Mɪ io nwoni siyɪuɪn yio ha ti sɪbgu tɪrsisauu ti dimɪn hɪnɪnɪn. Mɪ ta iowa bieki nikiiyamam kipi. Mɪ biigibiɪyɪn warɪ kimiir kwoɪnɪn io nwowiyɪn siir ti digi.

²⁷ Mɪ mhoiɪya kɪma wɪ Setan siiram kiwaki rani, simiir kwoɪn imiir kiyaiyɪm mɪ siyɪu biyɛ kɪma tirɪm. ²⁸ Mɪ tiriiginɪm biɪya biɪyanɪm mɪ ti tariinan nwo ikim yipiki hɪi tauaeyɪm, sɪma wɪ ti dimɪn imiir kipi swoki tɪrmɪmɪn tiriiginɪm yɪm wɪ ti digi. Mɪ tariinanɪn sɪma wɪ ta mɪi aiirarar donkworɪnu mɪrii iski mɪ ta hɪriinan saiirsika siya ti iikam paeprikabɪm simiirɪn wɪ hɪriinan saiirsi whɪnkinsiis haiginɪuwi. ²⁹ Mɪ kɪma dimɪn biyɛ biyɛyɪm kimiir mɪhɪi kwoɪnau nwokaiyɪm simiiram kipi kiwaki kimiir yaigi kaokwo boɪnɪm. Kɪma yai kibi kibiyɪm yipiki wɪ iikam nhɪrmi whɪnkinsiis haiginɪuwanɪm yipiki kimiir yai imiir wakaeyɪm wadie sɪma sɪbgu idwokaeyamɪm simiirarar boɪn. ³⁰ Mɪ ti dimɪn taemɪn hɪriinanɪm kɪma Adi Komii siir naeyɪu iir kipi tɪr maɪrgɪmaɪrga nwo karam siya nwowɪm. Dimusi rani, siya siyaɪrgɪn yipiki kimiir nɪmbingiyɪn. Mɪ ta hɪriinan saiirsika Adi Komii siya mhoiɪya wɪ hɪriinan saiirsi nanmaiwarkainaei mɪ kɪma hɪrɪn wɪ saikar nwoyokiyokiikaeyami iɪnokɪnɪn. ³¹ Dimɪn biyɛ biyɛyɪm io iigwɪr iigwɪr nwowiyɪm mɪ whwonkam nokiya karamae nwowiyɪm, mɪ mɪhɪi hinsɪma nwo karam nwowiyɪm dimɪn taemɪnɪm simiirɪn digɪumɪi ti haimriiyugig. Mɪ kɪma yai kipi kauwoksɪnan mɪ yai kɪpiɪnanii kipi mɪ kig iikam nhɪrmakan mɪ ti yai bibiyɛyɪm kimiir haipɪɪdkikaiyɪm kimiirɪn wɪ siyɪu biyɛ

sima swoki tiri dimusi rani, simiirsika. ³² Mi haningni niuwi nhirim simiir yapa yapan sibgu tirhaiginu mi irni nwirni dinaingwoyimyok mi dimin biyeyim iikam nhirkim tirim kimiir irni nwirni simiir haiyoprimdiyumiigi mi simiirin hiniina boinki, sima dimin komii rani. Simiirin Adi Komii siya haiyoprimdiyumiigiyim krimiir dimin biyie biyeyim simiir krima tirim simiir saiir hiriinan tirkiyim mi ha boinkiyim hiniin yim dimin komii rani. Dimusi rani, nim krima Jisis Krais siir iikamkim mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii krimiir Wanin siya krimiir dimin biyie biyeyim asi haiyoprimdiyumiigikim. Iriig.

5

Iikam krima dimin kibi kibi imiirarar wakaeyokna ap

¹ Dimusi rani, wim kima Adi Komii krimiir Wanin siir yinisisimkim yipiki siya naingwokwonanaeyim mi kima siya tiriya saiir hiriinanar timi tir. ² Irni nwirniyam dinan aingwokwo biya Krais siya naingwokwonanaeyia krimiiram saiir hiriinan. Siya bidi iki aonamin mi ti dimin hiriinanin siya tirkiyin yio ini dimin taeminim piuii miyik whakiyin kamim sima ninkin imiiaeyim Adi Komiini ini simiir hiriinan ywowim.

³ Wim kima Adi Komii siir iikamkim mi ta hiriinan saiirsika wim kima dimin taeminim hi priinanae priinanaeyim simiir paninsi nidwo boinaisi. Mi kima diminim piu iikamkim nopaiiyim mi dimin taeminim yipiki kimiir kwoin imiir tiriyim kima kigmairam simiir kipi tir.

4 Mi kima dimin biye biyeyim pu iikamkim nopaiiyim simiir kipi boin mi diminin yipiki iikamim naingwo tibmiiyim sim nomboboim karam nwowiyim dimin taeminim bwam karamaeyim mi yai bibiyeyim nididgak nwowi ikim. Mi haniingi niuwi kima yayim diriyar kiritmai boinki mi Adi Komii siir inig iirarar hainan iski. 5 Wim kima ti dimin taeminim simiirin ina sibgu inokninkinim iikamim yipiki hii priinanae priinanaeyim mi yipiki dimin biye biyeyim sim tiriyim mi iikamim yipiki dimin taeminam kigmaiiriyim, ti komkid min hininim sima huniyim uruwai siyaowai. Kima ti iikam hiriinanin simiirin ina ninokninkinim yim wi hiriir nam tani mi sima wi Adi Komii saika nwo rani mi wi Jisis Kraiis saika mi o rani.

6 Kima iikamim kimiir priiyiksasaeyim simiiram kipi kiwaki iki simiir yayim naekak nwo karam nwowiyim simiirin kimiir boimimauuwim mi ti yayim ti kara boinkiyim yim miyyik rani, yim pi niksisaekim. Mi ti hiriinan iikamim yipiki hiriinan dimin biye imiir tiriyim yim wi Adi Komii siya nonkwoninwomwiirnininkin haiginiuwi ti dimin taeminim kara boimimauuwim kimiir. 7 Mi kima ti iikam hiriinanin yipiki ti hiriinan dimin biye imiir tiriyim simaka kipi namasu. 8 Biya wim kima kamim niibwomambwo napiyim sim haniin nwokim mi tariinanin wim kima iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siirim wim kima ini iikamim nabie sibgu kigomok apiyim ini simiir hiriinan ywowim mi ta hiriinan saiirsika kima dimin kibi kibiyim simiir asi wakaeyokna api. 9 Mi ti dimin kibi kibiyim

ti iikam ima napiiyim yim ini bienan ywowim, yim sima min nsiimauugim dimin taeminim kibi nwowim simiir yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim mi piki hiniin dimin ikim yai mwo boiniyim. ¹⁰ Kima dimin taeminim kima naingwowim simiiraramar daingwo mi simiirarar kinanankiu kima napamin mi Biyan Inkam Komiiyin wi maigimaigra nwoki owim. ¹¹ Kima dimin biye biyeyim yipiki nibwomambwonan nwowim iikamim sima tiriyim simiir kipi nap. Mi kima dimin taeminim sima tirim danaakninkii haiginiu mi simiirin ha boin, wari sima tirim yim miyik rani. ¹² Mi dimin taeminim iikam ima nimprio tirim, kara simiirin nididgak nwowi kimiir boinmauwim. ¹³ Mi kima ti dimin taeminim ti iikam ima tirim simiir nanaakninkii haiginiuwi mi sima wi haningin ninokninkinkii ti dimin taemin hiniinim yim miyik rani, yim ini biye ywowim. Yim ini bieki si whwoyakiyim mi iikamim dimin taemin imiirin sibgu kigomokiirim ini simiir hiriinan ywowin. Iya kima dimin biye imiir boininkiiyim yim wa naonami mi ti digworaekwo hiriinanim yim ini paeya inkamki si haingimugiiya omaka ini saiir hiriinan ywowim mi ta niya pa nakii mipi nabie sasar nwokii. ¹⁴ Dimusi rani, ti dimin taemin hiniinim simiirsika, Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowa ya hiniina boinka,

yipiki kira naonan nwowin mi yipiki waraur kiwokinin, kima dinsiingi. Mi ta hiriinan saiirsika Krais siya wi kimiir kwoinaw asi kwirii idwokaii mi siya wi bieyin kiriir whwoyaiyin wi siir hiriinan nwowi.

15 Mi ta hiriinan saiirsika kima wi asi mintiraowi ti dimin taeminim kima tirim simiirsiyin. Kima dimin taeminim iki iikamim yipiki ninokninkin karamaeyim sima tiriyim simiir hiriinan kipi tir. Mi hiriinanki niuwi kima iki iikamim yipiki dimin taemin whiekakim sim ninomokninkiniyim simiir hiriinan tir. 16 Yim ti iiyim yim ii paii rani mi iikamim siyiu bibiyie tiriyim kima mintarao mi kima Adi Komii siir mi kibi kibi imiirarar tir siir yai kibi kibi imiir nanaakninkii haiginuwam. 17 Mi ta hiriinan saiirsika, kima habwhaowae-nan kipi nwo. Kima dimin taeminim Biyan Inkam Komii siya naingwowiyim kima napam kima simiirarar wakaeyokna ap.

18 Op bibiyie kipi kwiyaie mi kima op bibiyie kwiyaie wim wi pi kwiyaie whaowaei mi wi dimin biyie tiri. Mi haning niuwi, kima Adi Komii siir naeyuin siiram kiwaki ini hanin siya kwirii idwokaiyim kimiir kwoinim mi dimin taeminim kima tirim yim wi siyar nwoki kigirkakim. 19 Kima mi kimiir nomiiyau ima kima Adi Komii siir yai imiirin diriyar kiritmai boinki mi Adi Komii siir mwai imiir wao. Kima mwai waowiyim mi Biyan Inkam Komii siir inig iir hainaniyim kimiir haowidim mi diyamir ikim mi iki dimin taemin nhir ikim, kimiir kwoin komiiyin simiirgisimiiramar daingwoki. 20 Inokinokin Adi Komii siir inigin Jisis Krais siir inigni hainanprapraski ti digworaekwo imiirsiyin. Iriig.

*Pol siya ta yaiya iikamim yipiki nonkwonam
simiir boinka*

²¹ Kima ti nomiiyauim simiir yai imiir wakae mi yim sima kimiir imiir timi wakae. Dimusi rani, wim kima Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apkim mi wim kima siir inig iir hainankim.

²² Wig wim kima yipiki kamkakim, wim kima kimiir kamim simiir yai imiir wakae kira wakaeyia Biyan Inkam Komii siir yai imiir saiir hiriinan. ²³ Kima ti hiniina tir. Dimusi rani, kimiir kamim kimiir kouwin ini simar ywowim mi ti hiriinan siyu kaimwowin Kraiis siya iikamim yipiki siir wakaeyokna apiyim simiirin hiriinanar mi tirikin. Siya kimiir nanmaiwarkainam naokin mi siya ini mwonan ywowin mi wim kima siir pua saiir pu haimii haimiigim. ²⁴ Ini ti iikamim yipiki Adi Komii siir piugana saiirim Kraiis siir wakaeyokna apiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi yim wigim yim simiir kamim simiir yai imiirar timi wakaeyok mi dimin taeminim sima tiriyim simiirar timi wakaeyokna diriraerar.

²⁵ Mi wim kima kamim yipiki wig nonkwonam, kima simiiram daingwokwonanae Kraiis siir hiriinan siya naingwokwonanaeyia Adi Komii siir piugana saiir iikam imiiram. Siya krimiirsi naokin krimiir whinkinsiisam mi krimiir swoki anmaiwarkainam. ²⁶ Mi ta hiriinan saiirsika siya iikam krimiirin dimin whirki kimbu karamae asi tirkikin. Dimusi rani, krima siir yai imiir wakaeyokna apkim mi krima op ha baptaiskim. ²⁷ Siya ti dimin taemin imiir tirkim mi ta hiriinan saiirsika siya krimiirin Adi Komii siir piugana saiir iikamim dimin whirki kimbu karamae nwowiyim simiir hiriinan asi nwowi iikamim yipiki paowaigi piskomkopou karam nwowiyim

simiir piium ini simiir hiriinan ywowim. Krīma ini wig kibinan ywowim yipiki wi Krai siya nonkwonaei. ²⁸ Mi ti siyiu hiriinanin Krai siya naingwokwonanaeyin iikam krīmiram mi kam kima kīmiir wig imiiramīn kīmiir piū aiiramar naingwokwonaeiyim saiir hiriinan daingwokwonanae. Mi tiriiginim yipiki simiir wig imiiram naingwokwonanaeyim, yim ini tiriiginim yipiki simamar naingwokwonaeiyim ini simiir hiriinan ywowim mi sima ini piū kwiruwār ywowiskiyim. ²⁹ Inkam nwir karamaeyairga siirgisiir piū aiirsi boriisopim mi saiir nonkwobumbuninkinim. Nīngaka. Siya saiirin pa sibgu kigriraowi mīpa mi imiīyaei. Mi ta hiriinan saiirsika siya wadie asi sibgu owi, Krai siya kigriraowiya Adi Komii siir piugana saiir iikam imiir saiir hiriinan. ³⁰ Siya krīmiir asi kigriraowi. Dimusi rani, nīm krīma siir piugana saika bīdi yamasukikinim mi ini nwiruwār ywowiskiyim. ³¹ Krai siya mi iikamim Adi Komii siir piugana saiir ikim, nīm krīma ini piū kwiruwār ywowiskiyim. Dimusi rani, ti Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwokaiyim yim hīnīna boīnkikim, inkamīn yipiki wig nonkwonaei yio wi siir yopii ad owiir haiburgigi mi siya mi siir wig aeya sowa wi nwiruwār nwowiskii mi sowiir piua wi kwiruwār nwowiskii. ³² Tiki yayim yim kaimwowaigim. Mi an kara hiriīyar naingwowi yim sima Krai siya mi iikamim Adi Komii siir piugana saiir ikim krīmiir boīnmīmauugim. ³³ Mi ta hiriinan saiirsika mi sima kaimwowa swoki boīnki kamim yapa yapa simiir yapa yapa wig imiiramar daingwokwonanae siyamar

naingwokwonanaeiya saiir hiriinan mi wig
wim kima kimiir kamim simiir inig imiir
hainanprapraski. Iriig.

6

*Pol siya yopii ad mi simiir yinisisim ikim simiir
boinkin*

¹ Yinisisim kima kimiir yopii adim simiir yai
imiir wakaeyokna. Dimusi rani, simiirin Adi
Komii siya nimbingikim kimiir kigriraowam yio
ti hiriinan siyiun yio wadiekin. ² Mi Adi Komii
siir yaiyim Yokwo Komii saiir hir nwokaiyim yim
hiniina boinkim, kima kimiir yopii adim simiir yai
imiir wakaeyokna. ³ Sima ti hiniina boinkikim,
kima simiir napi mi kima nu tirin wi ii prieiyar
nwoki okwoyokiyokiikaeyamim. Yio tiriiginin Adi
Komii siir biigibiyan siyu komiyyin siya boinkiyin
krimiir yio siya dimin kibiyin Adi Komii siya
nimbingiyin krimiir tiram.

⁴ Mi yopii ad wim kima kimiir yin imiir kipi
nikwao boin iinokiinokin mi yim wi maigimaigra
kimaka nwo karam pi nwowisi. Mi kima simiirin
min dikwao boin mi min nusiisiimauu dimin
taeminim Adi Komii siya naingwowim sima tiram
simiir. Iriig.

*Pol siya iikamim yipiki whisarii mi priimiriyyim
mi tiriiginim yipiki simiir kigriraowiyim simiir
boinkin*

⁵ Mi wim kima iikamim hinda whisarii mi
priimiriyyim, wim kima tiriiginim yipiki kimiir
kigriraowiyim simiir yai imiir wakaeyokna ap
mi kima simiirin sibgu sibgu mintirao Krais
siir kima tiriya saiir hiriinan. ⁶ Inkamin kiriir

kigriraowiyin siir whwonkam ida ara kipi mirii mi siya kirir kigi mi siya wi ha boini kira wadiekin. Ningaka. Iigwir iigwirin kira kirir miya saiirar mirii iikamim yipiki Kraisi wakaeyokna apiyim sim hiniin, dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim kima tiram kima simiirin kwoinki daingwo diriraerar. ⁷ Dimin taeminim iikamim whisarii mi priimiriyim kima tiriyim umir min hai karamae kima nwowiyim kima simiiramin maigimaigra dwo. Dimusi rani, kima simiirin inkam aram tir tani simiirin Adi Komii siiram kira tiriya saiir hiriinan tir. ⁸ Kima ina ninokninkinim. Dimusi rani, Biyan Inkam Komii siya wi krimiir whiekakar niyopkiyiwi, iikamim whisarii mi priimirii ikim mi iikamim rirmiia nwowi ikim. Mi dimin kibi kibiyim siya tiram naingwowim siya wi krimiirar tirswowi.

⁹ Mi wim kima kamim yipiki iikamim kimiir miriirim simiir kigriraowiyim, kima ti iikam imiirin siyiu miyik sibgu tir. Mi simiirin yai bibiyie kipi boin mi kipi mi ikwao boin sima nididamin mi simiir tirim kimiir yai imiir wakaeyam. Mi Biyan Inkam Komiiyin yipikin Adi Komii siir om hir nwowin, iikam whiekakim ini siyar kigirkakin. Dimusi rani, mhoiia iikam imiirin wi siya hidi mi siya wi hiniina naingwo rani, inkamin yipiki inig komiigakim mi inig karamae ikim siya iikam whiekak krimiirin wi hirii hiriinankinar hidsowwi. Iriig.

Iikamim naingwo tibmii kaniyim yim ini kamim yaii niniyim ini simiir hiriinan ywowim

¹⁰ Kara kimiirin nikopkaigiyan yaimirsisimim sim boinkii. Kima dimin komiiyin Biyan Inkam

Komii siya hauuɪn kimiir siirɪn sibgu donkworɪn. ¹¹ Kimiir kwoinɪm ti dimɪn komiiyɪn Adi Komii krɪmiir Wanɪn siya hauuɪn kimiir siir higrɪniɪ, yɪm ini nhaonan ywowɪm, nhaowa kimiir piɪu aiir haigiprakaiyam. Mi ta hɪriinan saiirsika kɪma wi iki dimɪn biyɛ biyɛyɪm niksisaeyɪm simiirsi nwoki okworɪnuwɪm kimiir kwoinɪn Setan siya kiyaii. ¹² Krɪma inkamaka nɪniyam tir tani krɪma yɪu bibiyɛyɪm nɪnomor kou nwowiyɪm mi Setan siya mi nomni yɪu bibiyɛ ikɪm mi dimɪn biyɛ biyɛyɪm ti nu iir kigrɪraowiyɪm simaka nɪniyam tiri. ¹³ Mi ti hɪriinan saiirsika, kɪma Adi Komii siir dimɪn taeminɪm simiir haii mi tiriiginɪm kimiirin wi sima whɪnkinsiis haiginiɪwi nhao sau mi irɪm hipigni hanɪn. Mi mhoiɪa ii biyɛki niti mi kira mi Setan siya kowar ninii mi kira ninii mi yaii saeya ha digii kira wi wadiɛyar sibgu okworɪnukripkaigii.

¹⁴ Kɪma dimɪn taeminɪm kimiir whɪnkinsiis haiginiɪwiyɪm simiir hai mi kimiir kwoinɪm yaimwokiɪyaimwo imiirarar haigi okai, inkamɪn yaii nɪniyɪn si kikogiɪa piuwopa siir mhiipwo iir saiir hɪriinan. Mi kira mii miiyɪk sibgu mirii mi kira Setan saika ha ninkɪnyaeyaowi kiriirin wi nhaoni hanɪn saɛyar higrɪniɪwi. ¹⁵ Kɪma Adi Komii siir yai kibi kibiɪm simiir danaaknɪnkii haiginiɪu mi iikamɪm simiirin wi iripa saeya nwoki ingwomamair aɛyaiginiɪwɪm. Mi ya tariigina ya wi suwa kɪma niɪya kimiir iga imiir nikwoiprarsi ini saiir hɪriinan ywowa mi kimiirin wi saɛyar whɪnkinsiis haiginiɪwi mi kɪma wi nhwo whɪn tani. ¹⁶ Mi kɪma ti dimɪn hɪriinanɪm kara boinɪm simiir tiri mi hinina naingwowi, Jisis Kraiis siir

wakaeyokna api, tiriiginim yim wi nhaonan nwowi dimin biyie biyeyim hipigim paekakim sim hiniinim mi sau ikim yim wi simar niriimduwini mi sima wi iikam kimiir niyopakaiyu rani. Mi kima siir wakaeyokna api mi siiram naingwowi tiriiginim kiriirin wi sima whinkinsiis haiginiuwi. Mi hiriinankiniuwi Setan siya dimin biyeyin paeni haniin kimiiram kabtkii kimiir kwoin imiir niugrimkripam yio wi dig nwo rani yio wi pi wokitki mi siya wi pi tingiyami paeni haniin.

¹⁷ Adi Komii siya Jisis siirin minam nikropkikin pi naowim mi krimiir nanmaiwarkainam. Mi kima ti hiniina naingwowi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginiuwi, pagra inkamki sim haiginiya simiir mwo imiir saiir hiriinan. Mi kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyoknaei yim wi kamkiunan nwowi, yipiki wi Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwi krimiir.

¹⁸ Adi Komii siir naeyiun inokiinokin kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginiuwi kira nhwo Adi Komii siiram kwisboini mi siir inig iir hainani. Inokiinokin kima, kimasiiyar mintiraona wim wi piugi piyaowisi. Kima Adi Komii siirim srii iikam imiirin siya kigriraowim mi siya whinkinsiis haiginiuwim yipiki siirim.

¹⁹ Kima Adi Komii siiram kariiram srii mi kariirin wi yai siya nwoki hauuwim. Mi hiriinankiniuwi kara wi nidid rani, siir yai kibi kibi imiir nokwo boinmimauuwim yipiki biya siya tirim simiir.

²⁰ An kara ti inkamin yipiki yai kibi kibiyim sim nanaakninkii haiginiuwiyin ini siir hiriinan ywowin. Dimusi rani, ta maeyauwa mi biye mriiya kariir hugripkiikikaiya sairsika. Kima Adi Komii siiram srii kariir whinkinsiis haiginiuwim mi ta

hiriinan saiirsika kara siir yai imiir nanaakninkii haiginuwim wi nidid rani. Yio simiirin wi karar nanaakninkii haiginuwi ti biya kara nonkwowim simiir hiriinan. Iriig.

Pol siya siir yayim nikopkaigiyyim simiir boinkikin

²¹ Tikikasın krımıir nomiiyauin yipikin krıma naıngwokwonanaeyin, siya wi sıpi nıti mı ti dimin taeminim ti nimbimbıyamım kimiirin wi siya nini boınmımauuni. Siya inkam wadiekin siya Biyan Inkam Komii siir mıı mııyık mııyık imiirarar mıriigin. ²² Siirin kara nikropkii iikam kimiiram kimiir boınmımauuwam dimin taeminim kima ninomokninkinanim hinin, nim krıma wadieyairgım mı wım kima wi maırgımaırgar nwokı owım.

²³ Kara ti hinına sııgi Adi Komii krımıir adın mı Biyan Inkam Komii Jisıs Krais siya kima wi Adi Komii sıırgısiıramar naıngwo tıbmıı kını mı kima wi irıpa nongwomamair aei. Mı ta hiriinan saiirsika wım kima wi Adi Komii siir pıugana sııir iikam imiiram asi naıngwokwowi. ²⁴ Kara Adi Komii krımıir Wanin siıramın mınam sııigin siya iikam kimiirin wi siir naıngwobumbuwa sııir nwokı hauuwım yipiki krımıir Biyan Inkam Komiiyin Jisıs Krais siıram naıngwokwonanaeyim mı yipiki siir wakaeyokna apiyım mı siir yaimın dimin imiir wakaeyım sıma tira sııir hiriinan. Iriig.

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f